

IX. A VÁLLALKOZÁS VÁLSÁGA ÉS MEGSZÜNTETÉSE

Szerző dezs

Vállalkozásgazdaságtan tétel

Válságok

okai, típusai,
tünetei, válságmenedzsment

A

válságmenedzsment olyan
intézkedések
összességét jelenti, amely a
váll-sághelyzet
kihívásaira tényleges
választ adhat, hozzásegít a
cég válsághely-zetből
való kilábalásához, illetve

a

menthető részének
stabilizálásához.

A

válságot előidéző tényezők:

-

külső (környezeti) tényezők - belső
(vállalati) tényezők

A

válsággal szoros
kapcsolatban lévő tényezők,
hozzájárulnak a válsághoz,
de önmagukban nem
hatnak: - hirtelen kereslet vagy
ízlésváltás
következik be a piacon - a cég
kulcsterméke nem helyez-hető el a piacon - vezető
vagy tulajdonos változása -
pénzügyi
helyzet egyensúlyának megbomlása -
alkalmazottak sztrájkja -
reguláció-dereguláció

A

leggyakrabban előforduló
külső okok:

-

piacvesztés,
a piaci helyzet romlása (dél-szláv
piacok)

-

erősödő
konkurencia, kemény árverseny
(mobiltelefon-piac)

-

a

fogyasztói, vásárlási
szokások megváltozása
(biokultúra)

-

felgyorsult
műszaki fejlődés (szoftver-piac)

-
 politikai
 bizonytalanság (háborúk) -
 kormányzati
 intézkedések
 (vám-emelés, fogyasztási
 adó)

A
 leggyakoribb belső okok:

-
 vezetési
 hibák
 -
 rossz piacpolitika

-
 hibás
 termékpolitika

-
 elégtelen
 munkaerő-állomány

-
 nem
 hatékony K+F (kutatás és
 fejlesztés)

A
 válság kialakulása
 történhet: - gyorsan,
 robbanásszerűen (többnyire külső okok) -
 lassan,
 fokozatosan (inkább belső okok)

A
 válságok csoportosítása
 hatókörük szerint: -
 operatív válságok, melyek
 egy-két funkciót érintenek
 csak - stratégiai válságok, amelyek a
 vállalat egészét érintik -
 többdimenziós
 válságok, kiterjednek a külső
 környezetre is

A
 válság néhány
 tünete:

-
 a
 bevételek, kiadások áramát
 nem tudják összehangolni

-
 termék
 minősége, szolgáltatás
 színvonala romlik

-
 nagyobb
 árengedmény a bevétel
 növekedése érdekében

-
 szokásos-nál
 kisebb szerződéseket is megkötnek

-
 kölcsönvisszafizetési
 feltételek szigorodnak

-

kulcspozícióban
lévő vezetők elhagyják a céget

-

nincs elegendő
anyag vagy áru a rendelés
teljesítéséhez

-

szaporod-nak
a vevők, ügyfelek panaszai

-

Szállítók
rövid határidőt adnak a fizetésre

Üzleti
területek, ahol a válság
bekövetkezése az átlagosnál
nagyobb valószínű-séggel
várható:

-

tartós
fogyasztási cikk gyártóinak nagyon
kell ügyelni
a fogyasztói bizalom fenntartására

-

gyorsan
növekvő cégek
válságveszélyesek, amennyiben sok
külső tőkét von-nak be

-

jelentős
immateriális javakkal működő
cégeknél a válság
drasztikusan csök-kenti az immateriális
javak értékét

A
válság feloldására
irányuló
intézkedéssorozat leggyakoribb elemei:

A

cég tevékenységi
körének
átalakítása

A

nélkülözhető gépeket,
eszközöket, ingatlanokat
értékesítik. Telephelye-ket,
fiókokat, üzleteket adnak el.

A

pénzforgalom gyorsítására
módosítják a fizetési
feltételeket.

Az

alkalmazottak létszámát
csökkentik

Hitelfelvételi
forrásokat keresnek, s a hitelezőket
tájékoztatják az szervezési

munkákról

A

fejlesztési programokat

leállítják

Radikális

szervezeti és működési

változásokat hajtanak végre

A

válságkezelés jogi és

intézményi feltételrendszere

A

sikeres válságkezelés

feltételei:

-

a hitelezők

érdekvédelme megvalósuljon

-

az adós

érdekvédelme biztosítva legyen

-

a

tulajdonváltás jogi lehetősége

biztosított legyen

-

a

gazdaságban a pénz- és

tőkepiacok működjenek

Az

első válságkezeléssel

foglalkozó jogi eszköz az 1991. évi XL.

sz. törvény, a csődtörvény,

melynek

célja:

-

fizetési

nehézségekkel küzdő szervezetnek

csődeljárással történő

újraszervezése

-

fizetés-képtelen

adós, jogutód nélküli

megszűnés

felszámolási eljárás

keretében

-

fizetőképessé

adós, jogutód nélküli

megszűnése

végelszámolással

Adós:

az a gazdálkodó

szervezet, amely tartozásait és azok

esedékes-ségéig nem tudja

kifizetni.

Hitelező:

az a természetes

és jogi személy, akinek az adóssal

szemben lejárt követelése van.

Vagyon:

minden, ami a

számviteli törvény szerint befektetett

eszköznek vagy forgóeszköznek

minősül.

Az

adós fizetéseképtelen:

-

az elismert

tartozását a lejárató követő

60 napon belül

nem egyenlítette ki,

-

a hitelező

felszólítására a

lejárt tartozást 30 napon

belül nem egyenlítette ki, és ezt a

tartozást nem vitatta,

-

akivel szemben

lefolytatott végrehajtás eredménytelen

volt,

-

aki a

csődeljárás során

kötött egyezséget nem

teljesítette.

1.)

A csődeljárás

A

csődeljárás érintettjei: -

az adós gazdálkodó szervezet - a

hitelezők, a vagyonszelvényes - a

bíróság A

csődeljárást az adós

indítja meg, kérelem

benyújtásával a

bírósághoz. A cég

vezetője a tulajdonosok egyetértésével

jelentheti be a csődöt. A tulajdonosok

és szervezetei nélkül nem lehet

megindítani az eljárást. A vezetőnek a

munkavállalói

érdekképviselővel közölni kell

a csődeljárást. Értesíteni

kell a

bank-számláit vezető összes

pénzintézetet.

A

bírósági beadványhoz

mellékelni

kell:

-

cég

pénzügyi helyzetének

kimutatását

-

három

hónapnál nem régebbi

mérleget

-

hitelezők

névsorát, tartozások

nagyságát, és

lejárási

időpontját

-

közzétételi

költség befizetési igazolását
15 napon belül össze kell hívni a hitelezőket a fizetési moratórium megszerzése érdekében. A hitelezők többségének beleegyezése már elégséges a fizetési moratórium előnyeinek megszerzéséhez. A tárgyaláson jelenlévők követeléseinek az összes követelések kéthar-madát el kell érni, ha ezek a feltételek teljesülnek, akkor a fizetési morató-rium azokra a hitelezőkre is érvényes, akik nem képviseltették magukat a tár-gyaláson. A tárgyalásról a cégnek három napon belül értesítenie kell a bíróságot. A csődeljárás kezdetétől 90 napig fizetési moratórium illeti meg a céget. A bíróság a fizetési haladék időtartamát 60 nappal meghosszabbíthatja. A hitelezők érdekeinek védelmére vagyongfelügyelőt neveznek ki, a felszá-molók névjegyzékéből kivá-lasztva. A felügyelő ellenőrzi a cég pénzügyi és vagyoni helyzetét. A cég vezetői időközben a fizetőképesség helyreállításán dolgoznak. Az intézkedéseket az ún. csődegyezségi programban foglalják össze, való-jában a cég reorganizációját dolgozzák ki, amely egy végrehajtható intézke-déssorozat. Az intézkedéseket az ún. csődegyezségi tárgya-láson vitatják meg, melyre minden hitelezőt meg kell hívni. A hitelezők választmányokat hozhatnak létre, akik képviselik érdekeiket a csőd-egyezségi tárgyalásokon. A választmány megalakításáról az adóst és a vagyongfelügyelőt értesíteni kell. A tárgyaláson döntenek a javaslatok elfogadásáról. A csődegyezségi dokumentumnak tartalmaznia kell:

-

hitelezők által elfogadott helyreállítási programot - a teljesítési határidők módosítását, a követelések átvállalását, elengedését

A sikeres csődegyezség esetén a bíróság részéről az eljárás befejező-dik, si-kertelenség esetén megszűnik.

Két éven belül nem indíthat újra csőd-eljárást a cég. A csőd büntett és néhány hitelező jogtalan előnyben részesítése súlyos követ-kezményekkel, akár szabadság-vesztéssel is járhat.

2.)

A felszámolási eljárás

A felszámolási eljárás a fizetésektelen gazdálkodó szervezet jogutód nélküli megszűnésének eszköze.

A felszámolási eljárás érintettjei:

- az adós gazdálkodó szervezet,

- a hitelezők

- a felszámoló,

- a bíróság

A felszámolási eljárás kezdeményezése több oldalról történhet:

- az adós maga kérheti az eljárást

- cégbíróság értesítése alapján

- a végelszámoló kérelmére

- egy-vagy több hitelező indítja a felszámolási eljárást

A nemfizetés dokumentumait benyújtják a bíróságnak.

A bíróság az adós kérelmére a kötelezettség kiegyenlítésére 30 napos határ-időt adhat. Ellenkező esetben a bíróság felszámolást elrendelő végzést hoz, és kijelöli a felszámolót. A felszámolási közlemény tartalmazza az adós nevét és a cég székhelyét, a felszámolás kezdő időpontját, a felszámoló cég vagy könyvvizsgáló szakértő nevét és székhelyét, valamint felhívást a hitelezők részére. A felszámolástól a cég neve után felszámolás alatt (f.a.)megjelölés használata kötelező. Az adós vezetője tevékenységzáró dokumentumokat készít. A hitelezők érdekeik védelmére hitelezői választmányt alakíthatnak A csődeljárás során a cég menedzsmentjének fontos szerepe van, a cég vezetői csak mellékszereplők. A záró leltárt, az éves beszámolót, az adóbevallást el kell készíteniük. A nem selejtezhető cégdokumentumokról listát kell készíteni. A felszámolási eljárás központi szereplője a felszámoló, aki gondoskodik a cég vagyoni helyzetének felméréséről, ütemtervet készít a felszámolás várható idejéről, intézkedéseket hoz a folyamatos megszüntetésre, a cég követeléseit behajtja, igényeit érvényesíti. A felszámolási eljárás költségeiről és bevételeiről részletes kimutatást vezetnek, melynek tartalmaznia kell: - cég eredeti tevékenységének árbevételét - a cég értékesített vagyontárgyaiért kapott összeget - a felszámolási eljárás során behajtott követeléseket - a kiegyenlített felszámolási költségeket A felszámoló díját is ki kell egyenlíteni. A felszámolási zárómérleg

tartalmazza: - pénzeszközöket -
 megmaradt vagyontárgyakat - a be nem
 hajtott követeléseket - a ki nem
 egyenlített tartozásokat - a fel nem
 osztható

vagyont - a felosztható vagyont

A

céggel szembeni követelések

kiegyenlítésének sorrendje: -

a felszámolási költségek - a

zálogjoggal

biztosított követelések -

tartás-díjak,

járadékok -

társadalombiztosítás, adók

- egyéb követelések -

késedelmi kamat, pótlék,

adóhatósági

bírság

A

felszámolási eljárás azzal

fejeződik be, hogy a bíróság a

céget törli a

cég-jegyzékből. Születhet olyan

javaslat is amely a hitelezők egyrészének

elfogadható, másik-nak nem akkor

kényszeregyezés születik.

3.)

A végelszámolás A

végelszámolás az

eredményesen működő cégek

jogutód nélküli

megszüntetésének

módja.

A

végelszámolás érintettjei: -

a tevékenységet megszüntető

vállalkozás, a hitelezők - a

végelszámoló, a

cégbíróságA tulajdonosok

végelszámolási

döntéséről a

vállalkozás vezetője 8

napon belül értesíti a

cégbíróságot. A

végelszámolót a

cégbíróság jelöli

ki. A

végelszámoló-lást a

cégek közlönyben

közzé teszik. A

végelszámoló-nak 30 napon

belül be kell terjeszteni a céggel

szembeni követeléseket. A határidő

elsősorban eljárás mielőbbi

befejezését szolgálja. A hitelezők

igényeit a

végelszámoló folyamatosan

teljesíti. A végelszámoló

értesíti az eljárás

megindításáról az

adó- és

vámhatóságot, a
társadalombiztosítás
illetékes
szerveit, környezetvédelmet, bankot. A
végelszámoló gondoskodik a
kötelezettségek
teljesítéséről, a
követeléseket behajtja, a
vagyon tárgyakat
értékesíti, de amennyiben a
követelések értéke
meghaladja a vagyonértéket, úgy
a végelszámolási
eljárás felszámolási
eljárásba megy át.
A cég
vezetőjének minden információt meg
kell adnia a végelszámolónak, hogy
munkáját
zökkenőmentesen végezze.
A végelszámoló
igazolt költségeit és díjait
a gazdálkodó szervezet fizeti. A
végelszámolás
azzal fejeződik be, hogy a
cégbíróság törli a
céget a cégjegyzékből.